

IHMISET 19.11.

PÄIVÄN NIMI
Liisa, Elisa, Ellisa, Liisa,
Elisabet, Elise
Ruotsalainen kalenteri
Elisabet, Lisa, Lisen, Lisbet,
Elise, Bettina
Saamelaisten kalenteri
Liissä, Liisä, Eliissä
Orthodoksinen kalenteri
Päiviö

Näytelijä Liisa Mustonen oli aviossa ollessaan Kuoppamäki.

Kristikunnan suosikki muuntuu moneksi

Liisa ja Elisa ovat Elisabetin lyhyentymä. Elisabet tulee heprealaismestä Elisheba, joka tarkoittaa 'Jumala on valani' tai 'Jumala antaa avun'. Nimestä on lukuisia muunnelmia, kuten englannin Betty, saksan Elsa ja Ilse, ranskans Elise ja Lisette, italiän Bettina sekä espanjan Isabel suomalaista.

Elisabet eri kirjoitusasissaan onkin kristikunnan tavallisinmpia naisten nimiä. Suomessa Elisabet oli 1900–1920-luvulla kymmenneksi suosituin naisennimi. Tähän mennessä Elisabet-nimen on saanut 54 428, ja h-kirjaimeen päättyyvän Elisabethin 23544 suomalaista.

HUOMENNA

Lapsen oikeuksien päivä Jari, Jalmari
Ruotsalainen kalenteri
Hjalmar, Pontus
Saamelaisten kalenteri
Jálbmár
Orthodoksinen kalenteri
Riiko, Riku, Reijo, Kauko

YHTEYSTIEDOT:
Puhelin 044 799 5722
Sähköposti ihmiset@kaleva.fi
Kalevan valhde 08 5377 111

PÄIVÄN SANA
Rakkaat ystävä! Kun te täitä kaikkea odotatte, pyrkikää silhen, että Herra alkianaan voisi havaita teidät puhtaisi ja moiitteettomaksi ja teillä olisi rauha.
2. Piet. 3:14

&puheenaihe

Maailman käymäläpäivänä on aika pohtia ulkoihussin ostoa vaikka joululahjaksi. Käymäläseura Huussin kautta voi osallistua vessaprojekteihin Sambissa, Swazimaassa ja Venäjän Karjalassa. Heikko sanitaatio levittää tautuja ja saastuttaa vesistöjä. "Sambissa on paljon kuopapäkymälöitä. Rankkasateella jätökset nousevat vesistöihin", Huussin toimistojohtaja Minna Paavola kertoo. (STT)

Tämä ulkokäymälä on tien nro 900 varrella lähellä Kuhmoa.

Tutkija murtaa ritarimyyttejä

Hannele Klemettilan mielestä nykyihmisellä on keskiajan sodista verinen mielikuva

Arto Kiuru

TURKU Varis raakkuu Turun linnan sisäpihalla. Askeleet kaikeutuvat keskiajan suomalaisarkitehtuurin voittamattomaksi vertauskuvalaksi nousseen linnan harmaakivisillä käytävällä.

Vielä neljäsataa vuotta sitten saattoi linnan muurien suojaan eksynyt vieras kokea sotasopiin sonnustautuneiden aatelisten haarniskoiden tai peitsien kolon tai kuulla koreasti puetutten sotahevosten kenkien kopseen mukulakivillä.

"Suomessa on kautta historian ollut ehkä kymmenen mestä, joilla on ollut ritarin arvo", tietää turkulainen myöhäiskeskiajan kulttuurihistorian erikoistutut tutkija ja tietokirjailija Hannele Klemettilä.

Klemettilä on toimittanut ja koonnut suomalaisen arkeologien ja historian tutkijoiden artikkeliita Suomalaisen sotilas-kirjatrilogian marraskuussa ilmestyneeseen päättösanaan Muinaisruosta niitii.

"Lähettiinpä taisteluretkelle missä pän maailmaa tahansa, on ajatuksia miehuudesta aina arvostettu."

Hannele Klemettilä
tutkija

kaikki menettivät merkityksensä", Klemettilä summaa.

Aseilla oli keskiajalla kuitenkin oma hierarkiansa.

"Leikkavaa ase, kuten miekkä, sotakirves tai peitsi, oli aseista jaloin, murskaava ja puhkova, kuten vaikkapa kaukaa ammuttu jousen nuoli, oli kavalin", tutkija jatkaa.

Ritariomanttiikka, jonka pääosissa olivat rusoposkiset ja neitselliset linnanneidot ja toisaalta korsekat ritarit, alkoi kiehtoa ihmisten mieliä heti keskiajan lähteen.

"Veren ja ruusun tuoksuinen keskiaika luotiin 1800-luvulla", Klemettilä tiivistää.

"Tavallisella sotilaalla ei ollut haarniskaaka tuvan nurkassa seisomassa", hän jatkaa.

Fantasia- ja historiakirjallisuus sekä genren elokuvat, kuten Spartacus, Gladiatöri tai Jan Guillou Arn-kirjasarjan pohjalta ohjatut elokuvat, tydyttävät ihmisten romantiikan nälkää.

"Haarniskat kuuluvat lähinnä aatelisille ratsuriteille. Usein kóyhistä oloista tullee jalankäyntiä osoittaa joko nahkainen tai rantaista punottu paita, kypärä sekä pitkävirtaista salkoaseista", tutkija tiedät.

"Satavuotinen sota oli jatkuvasti tautila. Esimerkiksi talvisin ei miehiltään sotidut. Sodankäynnit tyili osoittaa joko nahkainen tai rantaista punottu paita, kypärä sekä pitkävirtaista salkoaseista", Klemettilä kertoo.

"Haarniskat kuuluvat lähinnä aatelisille ratsuriteille. Usein kóyhistä oloista tullee jalankäyntiä osoittaa joko nahkainen tai rantaista punottu paita, kypärä sekä pitkävirtaista salkoaseista", Klemettilä kertoo.

"Suurin osa värvätyistä oli tavallista porukkaa, joka olisi mieluunminn pyssynyt kotikylässä selloa kuokkimaan, kalastamaan tai vaimonsa ja lastensa luona. Usein nämä miehet sitten jättivätkin sotilaan tehtävät sadoonkorjuujan alkaessa ja palasivat kotiin", hän jatkaa.

"Vuosisatoja kului ilman, ettei mitään ihmellistä tapahtui. Viimeen keskiajalla tulivat ritarit ja aseistetut ratsumiehet sekä kivilinnot, jotka muuttivat sodan käyntiä. Keskiajan loppua kohden, kun tulisivat tulivat, nämä

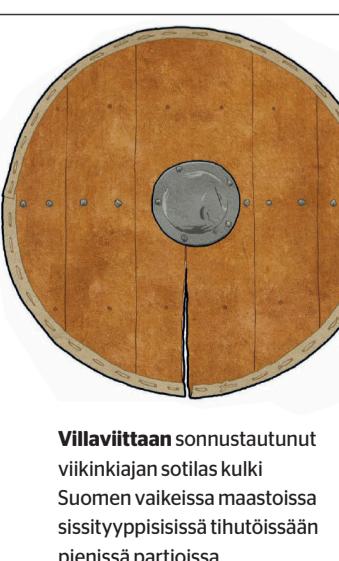
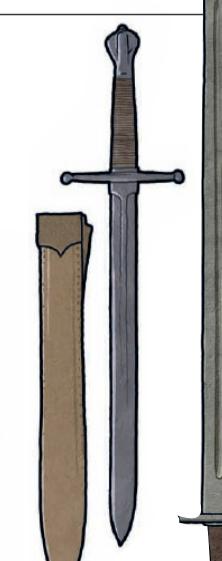
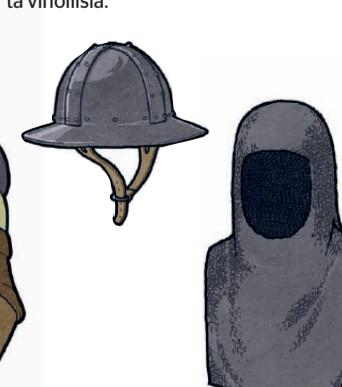

"Keskiajan sotilaan juuret ovat ikivanhoissa ajoissa, ja samalla ne ovat universaaleja", Hannele Klemettilä kertoo. Klemettilän mielestä tutkijan tehtävä on ravistella ja murtaa menneisyyden myyttiä. "On mukavaa, että myyti keskiajasta on olemassa, koska keskiaika on kuitenkin historian kausista kaikkein jännittävin ja värinkäin."

Suomalaisen sotilaan varusteet olosuhteiden mukaan

Rengaspanssarein suojuuttu Turun hiippakunnan varsisousimies siih- tasi aseellaan lievillisen rautakypäränsä alta raskaisiin haarniskoihin ahtautuneita vihollisia.

Villaviittaan sonnustautunut viikinkiajan sotilas kulki Suomen valkeissa maastoissa sissityyppisissä tilutöissään pienissä partioissa.

Kuvat ovat Muinaisruosta niitii -kirjasta.

Kuolleita

Rakas äitiimme, mummomme ja isomummomme

Aini Katariina LYTTINEN

o.s. Raappana
s. 27.1.1918 Utajärvi
k. 18.10.2010 Oulu

Kiittäen ja kaivaten

Anneli
Kaisu ja Hannu
Reijo ja Irene
Jari ja Katriina
Joakim ja Juulia
Henna ja Markus
Kalevi-veli perheineen
Asta

sukulaiset ja ystävät

Nyt olen vapaa ja mukana tuulen voivat kulkea rajoilla ajattomuuden. Olen kinnillä tähden, olen piltien lento olen kasteisen aamun pisara hento. En ole poissa, vaan luotsenne saavun mukana jokaisen nousevan aamun. Ja jokaisen tumanvaran ilan myötä toivatan teille hyväät yönä.

Siunaus on toimitettu äidin toivomuksesta lähiiskulaisten ja ystävien läsnä ollessa. Lämmin kiitos osanotosta. Kiitos Annelille äidin hyvästä hoidosta.

Piia Vähäsalosta Vuoden nuori johtaja

Palkittuja

Liisa Lehto-Peippo Kaleva Pelastusjohtaja Piia Vähäsalo, 38, Kalajoelta on Suomen nuorin pelastusjohtaja. Yhdystyksen järjestämän Vuoden nuori johtaja 2010 -kilpailun voittaja. Kilpailussa oli viisi finalistia. Voittaja julkistettiin torstaina.

Perusteeen ovat Vähäsalon johtajataidot vaativalla julkisекторilla alalla Jokilaaksojen pelastuslaitoksen pelastusjohtajana. Tuomaristo kiinnitti valinnassa huomiota erityisesti esimerkilliseen johtamiseen sekä työpaikan hyvään ja kannustavaan ilmapiiriin.

Tuomaristo totesi, että Vähäsalo on pystynyt luomaan onnistuneesti uusia toimintamalleja uuteen alueelleen pelastuslaitosjärjestelmään. Hän on tehnyt samalla uraauurtavaa työtä ensimmäisenä naisena pelastusjohtajan tehtävässä.

Piia Vähäsalo kokee voiton tunnustukseksi pitkäjänteisestä kehittämistyöstä. "Mitään en ole tehnyt yksin, vaan työ on tehty yhdessä työtehtävön kanssa", hän toteaa.

Hallintotieteen maisteri Piia

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen pelastusjohtajan Piia Vähäsalon johtajataidot toivat tunnustukseen.

Vähäsalo on opintojen vuoksi virkavapaalla pelastusjohtajan tehtävästä tämän vuoden loppuun. Valtakunnallista pelastuslaitosten kumppanuushanketta hän johti kahden vuoden ajan vuodesta 2007. Viime vuonna hänestä valittiin Vuoden palomieheksi.

Vuoden nuori johtaja toimi Oulun läänin Pelastusliiton toiminnanjohtajana ja VPK:n sammutusyksikön johtajana Ylivieskassa ennen kuin siirtyi Sievin palopäälliköksi 2002. Seuraavana vuonna hänestä tuli alueellinen pelastusjohtaja.

Väitöksiä

Hammaslääketieteen lisensiaatti Pauliina Hietasalo väittelee tänään Oulun yliopistossa. Sosiaalihammaslääketieteen alan koululuvan väitöskirjan otsikko on Tutkimus kariekseen hallinnan käyttäytymisellisistä ja taloudellisista näkökohdista.

Väitöslisäsuus alkaa hammaslääketieteen laitokseen luontsalissa 1, Aapistie 3 B, kello 12. Vastaväittäjänä dosentti Anne Nordblad sosiaali- ja terveysministeriöstä.

Kasvatustieteen maisteri Anssi-Pekka Udd väittelee tänään Oulun yliopistossa. Kasvatustieteen alan koululuvan väitöskirjan otsikko on Neutropenian aikaiset veriviljelyjööksessä akutut myeloista leukemiaa sairastavilla - perustaudin, kemoterapien ja veriviljelymenetelmillä.

Väitöslisäsuus alkaa Linnanmaalla OP-salissa (L10) kello 12. Vastaväittäjänä professori Mikko Valkama, Tampereen yliopisto, ja professori Lorenzo Mucci, University of Florence, Italia.

Lääketieteen lisensiaatti Urpo Kinnunen väittelee tänään Oulun yliopistossa. Lääketieteen alan koululuvan väitöskirjan otsikko on Veriviljelyjööksessä akutut myeloista leukemiaa sairastavilla - perustaudin, kemoterapien ja veriviljelymenetelmillä.

Väitöslisäsuus alkaa Oulun yliopiston sairaalan luontosalissa 7, kello 12. Vastaväittäjänä dosentti Auli Toomi Helsingin yliopistollisen keskus-sairaalasta. (Kaleva)